

Т.О. Ставерська, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

І.Л. Шевчук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Питання фінансової безпеки підприємств стали предметом пильного розгляду вітчизняних вчених відносно недавно – в середині 90-х років ХХ століття. В сучасних умовах нестабільності економічної системи кожне підприємство повинно створювати сприятливі умови для забезпечення належного рівня своєї фінансової безпеки.

Узагальнення існуючих наукових підходів дозволяє визначити фінансову безпеку підприємства як стан фінансової системи підприємства, при якому завдяки ефективному управлінню фінансовими ресурсами забезпечується його стабільний розвиток, нейтралізація фінансових ризиків та загроз, узгодженість фінансових інтересів та реалізація стратегічних цілей діяльності.

Спираючись на останні розробки в галузі фінансової безпеки можна погодитися з думкою вітчизняних вчених, що на фінансову безпеку підприємства впливають фінансові інтереси підприємства, та коло завдань, які воно у зв'язку з цим вирішує. Таким чином, механізм управління забезпеченням фінансової безпеки підприємства має передбачати вплив різних груп суб'єктів фінансової безпеки (спеціальних органів або організаційних структур, які здійснюють аналіз стану фінансової безпеки як складової фінансово-економічної безпеки та розробку заходів щодо забезпечення економічної безпеки на підприємстві в цілому) на об'єкт – фінансову діяльність підприємства.

Фінансово-економічний механізм є частиною господарського механізму, що включає сукупність фінансових і економічних методів, способів, інструментів і важелів, через які здійснюється регулювання фінансово-економічних процесів і відносин з метою ефективного впливу на кінцеві результати діяльності підприємства. Не викликає сумніву, що забезпечення фінансової безпеки на підприємстві базується на розробці та реалізації певного механізму, який у науковій літературі розглядається як сукупність управлінських, економічних, фінансових способів гармонізації інтересів підприємства з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища, за допомогою якого з урахуванням особливостей діяльності підприємства та його фінансових інтересів забезпечуються зростання ринкової вартості підприємства та

максимізація отриманого ним прибутку. Під механізмом забезпечення фінансової безпеки підприємства розуміють сукупність чітко визначених дій зі створення надійних умов гарантування його захисту від негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз. Ці дії можуть містити в собі сукупність організаційних, фінансових і правових засобів впливу з боку суб'єктів управління фінансами підприємства, спрямованих на своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці даного суб'єкта підприємництва.

Основне призначення механізму фінансової безпеки підприємства на думку Кузенко Т.Б., Мартюшевої Л.С., Грачова О.В. полягає у створенні й реалізації умов, що забезпечують фінансову безпеку підприємства як на даний час, так і в майбутньому.

До основних елементів (складових) фінансово-економічного механізму управління забезпеченням фінансової безпеки підприємства слід віднести:

- принципи управління (об'єктивність, безперервність, системність та ефективність застосування, результативність, гнучкість фінансових рішень щодо динамічних змін зовнішнього та внутрішнього середовища, наявність зворотного зв'язку між суб'єктами фінансової безпеки, збалансованість, інтегрованість підсистеми управління фінансовою безпекою із загальною системою фінансового менеджменту):

- функції управління, зокрема планування (включаючи програмування і прогнозування), організація і регулювання, стимулювання, контроль у складі обліку, аналізу та аудиту;

- фінансово-економічні методи (планування, прогнозування, регулювання, фінансування, бюджетування, інвестування, кредитування, оподаткування, страхування та ін.):

- фінансово-економічні важелі (прибуток, ціни, податок, амортизація, кредит, інвестиції, цінні папери, пільги, санкції та ін.):

- фінансові інструменти: платіжні інструменти (доручення, акредитив, чеки), кредитні інструменти (угоди про кредитування, векселі), депозитні інструменти (депозитні сертифікати, угоди), інвестиційні інструменти (акції, паї, інвестиційні сертифікати), інструменти страхування (страхова угода, страховий поліс):

- аналіз і оцінка рівня фінансової безпеки та ефективності управління нею (моніторинг та формування системи індикаторів, ідентифікація та оцінка рівня зовнішніх та внутрішніх загроз, формування та раціональне використання фінансових ресурсів, виявлення фінансових джерел розвитку виробництва, розробка заходів з протидії загрозам та ліквідація негативних наслідків їхнього впливу).